

Başvuru Numarası : 2024/1994
Toplantı Tarihi/Sayısı : 06.05.2025/59
Karar Numarası : 2025/256
Başvuran : O.İ.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Elmalı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, daha önce böbrek ameliyatı olması nedeniyle bir yıl sonra kontrol muayenesine çağrılmasına rağmen bulunduğu ceza infaz kurumunca sevk işlemlerinin zamanında yapılmaması nedeniyle sağlık durumunun bozulduğu, muayene ve tedavi imkanının sağlanmadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Sağ böbreğinde taş problemi olduğu için 2021 yılında ameliyat olduğunu, ameliyat sonrasında kontrol muayenelerinin söz konusu olduğunu, ameliyatı yapan hekim 1 yıl sonra kontrol muayenesine gelmesi gerektiğini ifade etmesine rağmen kontrol muayenelerine zamanında götürülmediğini, nihayetinde kontrol muayenesine gittiğini ve tomografi çekilerek kendisine 6 ay sonra tekrar hastaneye gelmesinin söylendiğini, ancak 8 ay sonra götürüldüğünü,

b. Sonraki muayenesinde böbreğinin yüzde 25 oranında fonksiyon kaybına uğradığının tespit edildiğini, MR çekiminin önerildiğini; ancak 1 yıldan fazla süre geçmesine rağmen çekimin gerçekleştirilmediğini, kendisinin talebi üzerine tomografi çekimi yapıldığını, halen ağrıların devam ettiğini,

c. Söz konusu ihmal ve gecikmeler sebebiyle sağlık sorunlarının ilerlediğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Elmalı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın 17/3/2021 tarihinde sağlık işlemlerinin başlatıldığı ve düzenli bir şekilde devam ettiği,

b. 7/5/2024 tarihinde Elmalı Devlet Hastanesi Üroloji Polikliniğinde muayenesinin sağlandığı, Kasım ayında ise bekleyen Üroloji Polikliniği kontrol muayenesinin mevcut olduğu ifade edilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. 31/8/2022 tarihindeki muayenede 1 yıl sonra kontrole gelmesinin önerildiği; ancak kontrol muayenesine götürülmediği,

b. Hastaneye sevk için birden çok talepte bulunmasının akabinde 2 defa Elmalı Devlet Hastanesine sevk edildiği ve tomografi çekildiği, hekim tarafından 6 ay sonra gelmesi önerilmesine rağmen 8 ay sonra götürüldüğü, 7/5/2024 tarihinde ultrason çekimi yapıldığı ve ultrason sonucuna göre böbreğinin yüzde 25 oranında fonksiyon

kaybına uğradığı ifade edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın *"Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı"* başlıklı 17'nci maddesine göre: *"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz (...)"*

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun *"Kurumun görevleri"* başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un *"Başvurular"* başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in *"Ön incelemenin yapılması"* başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: *"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur (...)"*

9. Mezkûr Yönetmelik'in *"Karar türleri"* başlıklı 65'inci maddesine göre: *"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."*

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. (...) *Yetersiz sağlık hizmetleri, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele teriminin kapsamına giren koşulların hızla ortaya çıkmasına neden olabilir. Ayrıca belli bir cezaevinde sunulan sağlık hizmetleri, hem o cezaevinde hem de diğer yerlerde kötü muamelenin önlenmesinde önemli rol oynayabilir. Bunun da ötesinde, söz konusu hizmetler, sunuldukları tesisteki genel yaşama koşulları üzerinde olumlu etkide bulunabilir.* (Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) 3'üncü Genel Raporu, CPT/Inf(93)12, 4/6/1993, para. 30.)

13. Yaşam hakkını güvence altına alan Anayasa'nın 17'nci maddesi, devletin temel amaç ve görevlerini düzenleyen Anayasa'nın 5'inci maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete, negatif yükümlülükler yanında egemenliği altındaki kişilerin yaşamlarının korunması için bazı pozitif yükümlülükler de yükler (Anayasa

Mahkemesi [AYM], *Serpil Kerimoğlu ve Diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, para. 50, 51). Anılan pozitif yükümlülükler sağlık alanında yürütülen faaliyetler için de geçerlidir. Nitekim Anayasa'nın 56'ncı maddesinde herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu, devletin *"herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini"* düzenleyeceği ve bu görevini kamu kesimindeki ve özel kesimdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getireceği kurala bağlanmıştır. Bu sebeple devlet, sağlık hizmetlerini hastaların yaşamlarının korunmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınabilmesini sağlayacak şekilde düzenlemek zorundadır (AYM, *Nail Artuç*, B. No: 2013/2839, 3/4/2014, para. 34, 35).

14. Ancak, bir eylemin Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için minimum bir ağırlık düzeyine ulaşmış olması gerekir. Bu asgari eşiğin aşıp aşılmadığının belirlenmesinde her olayın somut özellikleri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılır. Bu bağlamda muamelenin süresi, fiziksel ve manevi etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşımaktadır (AYM, *Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, para. 23).

15. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *"Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri"* başlıklı 71'inci maddesine göre: *"Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir."*

16. Somut olayda başvuran, 2021 yılında sağ böbreğindeki taş probleminden dolayı ameliyat olduğunu, ameliyat sonrasındaki süreçte yapılması gereken kontrol muayenelerinin ve MR çekiminin zamanında gerçekleştirilmediği için sağ böbreğindeki sorunun daha da arttığını iddia etmektedir.

17. Muhatap Kurumca gönderilen belgeler incelendiğinde; başvuranın böbrek problemi ile ilgili olarak; öncelikle 17/3/2021 tarihinde Elmalı Devlet Hastanesi Acil Polikliniğinde gerçekleştirilen muayenesinde Üroloji Polikliniğine sevkini önerildiği, 19/4/2021 tarihinde Elmalı Devlet Hastanesi Üroloji Polikliniğinde gerçekleştirilen muayenesi sonucunda Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildiği, 7/5/2021 tarihinde Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Polikliniğinde ve 21/5/2021 tarihinde Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anestezi Polikliniğinde muayene edildiği ve 7/7/2021 tarihinde böbrek taşı ameliyatının planlandığı, 2/6/2021 ve 4/6/2021 tarihlerinde Elmalı Devlet Hastanesi Acil Polikliniğinde gerçekleştirilen muayenelerinde Üroloji Polikliniğine sevkini önerildiği, 2/7/2021 tarihinde Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anestezi Polikliniğinde muayene edildiği ve 7/7/2021 tarihinde aynı hastanede ameliyat edildiği, 26/7/2021 tarihinde Elmalı Devlet Hastanesinde ameliyat dikişlerinin alındığı, 27/7/2021 tarihinde Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Polikliniğinde muayene edildiği ve stent çekimi işleminin yapıldığı, 18/4/2022 tarihinde Kurum Revirinde muayene edildiği, 5/7/2022 tarihinde Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesinde tomografi çekildiği, 9/8/2022 tarihinde tomografi sonuçlarının gösterilmesi amacıyla Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Polikliniğinde muayene edildiği ve 1 yıl sonra kontrol muayenesinin önerildiği, 24/10/2023 tarihinde Elmalı Devlet Hastanesi Üroloji Polikliniğinde muayene edildiği ve 6 ay sonra kontrol muayenesinin önerildiği, 30/4/2024 tarihinde Elmalı Devlet Hastanesi Üroloji Polikliniğinde muayene edildiği, aynı hastanede 2/5/2024 tarihinde ultrason çekimi yapıldığı, 7/5/2024 tarihinde ultrason sonuçlarının gösterilmesi amacıyla muayene edildiği, 20/11/2024 tarihinde yine Elmalı Devlet Hastanesi Üroloji Polikliniğinde muayene edildiği, 7/3/2025 tarihinde Kurum Revirinde muayene edilerek Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Polikliniğine sevk evrakı düzenlendiği anlaşılmıştır.

18. Tedavi sürecine ilişkin bu bilgiler ışığında; başvuru kapsamındaki iddialardan biri olan 1 yıl sonra yapılması önerilen kontrol muayenesinin geç yapıldığına ilişkin olarak; söz konusu kontrol muayenesinin 9/8/2022

tarihindeki muayenede önerildiği ve önerilen tarihten yaklaşık 1,5 ay sonra 24/10/2023 tarihinde Elmalı Devlet Hastanesinde gerçekleştirildiği, bir diğer iddia konusu olan ve 24/10/2023 tarihinde önerilen 6 ay sonraki kontrol muayenesinin ise önerilen süreye uygun olarak 30/4/2024 tarihinde gerçekleştirildiği, MR çekiminin 1 yılı aşkın süre geçmesine rağmen gerçekleştirilmediği iddiası ile ilgili olarak ise söz konusu tetkik için 2 kez randevu alındığı ve neticesinde tomografi çekimi yapıldığı anlaşılmış olup iddiaların konusu olan tedavi sürecinin ülke genelinde sağlık hizmetlerinin yürütülmesinde çeşitli aksaklıklara neden olan pandemi döneminde yürütülmüş olması ve 2021-2025 tarihleri arasında başvuranın tedavi sürecinin aralıksız devam ettirilmiş olması hususları birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın tedavi sürecinde ve kontrol muayenelerinde kötü muamele için aranan asgari eşiği aşacak seviyede bir gecikmenin ve ihmalin söz konusu olmadığı, başvuranın yaşadığı sağlık sorunu ile ilgili olarak gerekli tetkik ve tedavi imkanlarından yararlandırılmış olduğu, bu doğrultuda başvurudaki iddialar kapsamında bir hak ihlalinin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/5/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye